

O'RTA OSIYODA IJTIMOIIY VA GUMANITAR TADQIQOTLAR-Jurnali 1-son. 3-qism. Noyabr-2025

**Raqamli rasm chizish dasturlari yordamida o'quvchilarni tasviriy ifodaga
jalb etish**

Usmonov Umid Farxodovich

Navoiy davlat universiteti

“Tasviriy san’at va muhandislik grafikasi” – ta’lim yo’nalishi
2-kurs talabasi

Anotatsiya: Ushbu maqola 5–7 sinf o'quvchilarini raqamli rasm chizish dasturlari orqali tasviriy ifodaga jalb etishning metodik va pedagogik jihatlarini o'rganadi. Tadqiqotda zamonaviy raqamli platformalar, interfaol dasturlar va multimedia vositalari yordamida o'quvchilarning rang, shakl, kompozitsiya va badiiy qarorlar qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantirish usullari ko'rib chiqiladi. Raqamli dasturlar o'quvchilarga ijodiy eksperimentlar qilish, o'z ishlarini baholash va amaliy ko'nikmalarni mustahkamlash imkonini beradi. Shu bilan birga, bu yondashuv o'qituvchiga individual yondashuvni ta'minlash va dars jarayonini interaktiv va samarali tashkil etishga yordam beradi.

Kalit so'zlar: raqamli rasm chizish, tasviriy ifoda, interfaol dasturlar, multimedia vositalari, vizual savodxonlik, rang va kompozitsiya ko'nikmalari, san'at ta'limi, 5–7 sinflar.

Zamonaviy ta'limda raqamli texnologiyalar san'at ta'limini interaktiv va samarali tashkil etish imkonini beradi. 5–7 sinf o'quvchilarida vizual idrok va ijodiy tafakkur ko'nikmalarini rivojlantirish uchun raqamli rasm chizish dasturlari samarali vosita sifatida ishlatiladi. Boshlang'ich bosqichda o'quvchilar oddiy shakl va rang mashqlari orqali vizual idrokni shakllantiradi va raqamli platformalarda rang palitralari, chizish vositalari va kompozitsion elementlarni o'rganadi. Shu bosqichda interfaol mashg'ulotlar o'quvchilarni darsga jalb qiladi va ularning san'atga bo'lgan qiziqishini oshiradi.

O'rta bosqichda o'quvchilar murakkab kompozitsiyalar, mavzuli rasmlar va loyiha asosida ishlashni o'rganadi. Raqamli dasturlar yordamida ular rang kombinatsiyalarini sinab ko'radi, shakl va proporsiyalarni boshqaradi, yorug'lik va soya effektlarini o'rganadi. Loyihaviy mashg'ulotlar o'quvchilarda tanqidiy fikrlashni rivojlantiradi va o'z ishlarini baholash ko'nikmalarini shakllantiradi. Guruh ishlari esa o'quvchilarning hamkorlik va muloqot ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Ilg'or bosqichda o'quvchilar mustaqil ijodiy ishlar yaratadi va raqamli platformalar yordamida murakkab kompozitsion yechimlarni amalga oshiradi. Shu bilan birga, o'qituvchi interfaol resurslar va virtual baholash tizimlari orqali o'quvchilarning ishlari bilan tanishadi, fikr-mulohaza beradi va ijodiy jarayonni

O'RTA OSIYODA IJTIMOIIY VA GUMANITAR TADQIQOTLAR-Jurnali

1-son. 3-qism. Noyabr-2025

rag'batlantiradi. Raqamli dasturlar o'quvchilarda muammoni hal qilish, ijodiy qarorlar qabul qilish va tasviriy tafakkur ko'nikmalarini rivojlantiradi, san'at darslarini interaktiv va qiziqarli qiladi.

Shu tarzda, raqamli rasm chizish dasturlari yordamida o'quvchilarni tasviriy ifodaga jalb etish san'at ta'limini zamonaviy, samarali va interaktiv qilishning eng qulay va innovatsion yondashuvidir. Bosqichma-bosqich metodika va interfaol mashg'ulotlar o'quvchilarning vizual savodxonligini oshiradi, ijodiy tafakkurini rivojlantiradi va san'atga bo'lgan qiziqishini kuchaytiradi.

Zamonaviy ta'lim tizimida raqamli texnologiyalar o'qitish jarayonining ajralmas qismiga aylangan. Ayniqsa, tasviriy san'at darslarida raqamli rasm chizish dasturlari o'quvchilarning ijodiy salohiyatini yuzaga chiqarish, ularning tasviriy ifoda ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim vosita sifatida qaraladi. Raqamli vositalar yordamida o'qitish o'quvchilarda rang, shakl, kompozitsiya, yorug'lik va soya tushunchalarini chuqurroq o'zlashtirish imkonini beradi. Bunday metodik yondashuv 5–7 sinf o'quvchilari uchun ayniqsa samaralidir, chunki bu yosh davrida ularning ijodiy tafakkuri faol rivojlanadi va vizual idroki kuchayadi.

Raqamli rasm chizish dasturlaridan foydalanish orqali o'quvchilar o'z tasavvurlarini erkin ifoda etish imkoniga ega bo'ladi. Bunday dasturlarga Adobe Photoshop, Krita, Autodesk SketchBook, Procreate, Clip Studio Paint, PaintTool SAI kabi vositalar misol bo'la oladi. Ular o'quvchilarga turli chizish uslublarini o'rganish, rang uyg'unligini tahlil qilish va shakllarni to'g'ri joylashtirish imkonini beradi. Shu bilan birga, bu vositalar orqali o'quvchi o'z ishini tezda tahrirlash, yangi variantlarni sinab ko'rish va ijodiy tajribalar o'tkazish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Boshlang'ich bosqichda o'qituvchi o'quvchilarga raqamli vositalardan foydalanishning asoslarini o'rgatadi. Masalan, rang palitralari bilan ishlash, chizish asboblari, qatlamlar (layers) va kompozitsion elementlar bilan tanishtirish orqali o'quvchilarda texnik tayyorgarlik shakllantiriladi. Bu bosqichda o'quvchilar oddiy shakl, predmet va geometrik elementlarni tasvirlash orqali qo'l motorikasini va ko'rish idrokini rivojlantiradi. Shu bilan birga, dastur interfeysini o'rganish orqali ularning texnologik savodxonligi ham ortadi.

Keyingi bosqichda o'quvchilar rang uyg'unligi, yorug'lik va soya nisbatlari, kompozitsiya tuzilmasi kabi murakkab badiiy tushunchalarni raqamli misollar orqali o'rganadi. O'qituvchi o'quvchilarga realistik tasvir yaratish, manzara, natyurmort va figurativ rasm ishlashni bosqichma-bosqich tushuntiradi. Raqamli platformalarda interfaol darslar tashkil etish o'quvchilarning darsga bo'lgan ishtiyoqini oshiradi, ularni faol ishtirokchi sifatida jarayonga jalb etadi.

Loyihaviy yondashuv bu bosqichda muhim o'rin tutadi. O'quvchilar mustaqil yoki guruh bo'lib raqamli ijodiy loyihalarni ishlab chiqadi. Masalan, "Mening shahrim",

O'RTA OSIYODA IJTIMOIIY VA GUMANITAR TADQIQOTLAR-Jurnali

1-son. 3-qism. Noyabr-2025

“Tabiat manzarasi” yoki “Milliy qadriyatlar” kabi mavzularda raqamli asarlar yaratish ularning estetik didini, rang sezgisini va ifoda madaniyatini rivojlantiradi. Har bir loyiha yakunida o'qituvchi va o'quvchilar birgalikda natijalarni muhokama qilib, fikr almashadi. Bu jarayon o'quvchilarda tanqidiy fikrlash, tahlil qilish va o'z ijodiy qarorlarini asoslash ko'nikmalarini shakllantiradi.

Raqamli rasm chizishning yana bir muhim jihati — o'quvchilarda vizual tafakkur va texnik ko'nikmalarni uyg'un rivojlantirishidir. O'quvchi rasm yaratishda texnologik imkoniyatlardan to'liq foydalanadi, masalan, qatlamlarni ajratish, filtrlar qo'llash, grafik planshet yoki stylus yordamida aniq chizish. Bularning barchasi ijodiy jarayonni qulay va innovatsion qiladi. Shu bilan birga, o'quvchilarda sabr, aniqlik, tafsilotlarga e'tibor kabi sifatlar shakllanadi.

O'qituvchi uchun ham raqamli rasm chizish darslari o'quvchilarning ijodiy salohiyatini baholashda yangi imkoniyatlar yaratadi. O'qituvchi o'quvchilarning ishlarini onlayn baholash tizimlari orqali kuzatib boradi, ularning ishlanmalariga izohlar beradi va individual tavsiyalar ishlab chiqadi. Bu jarayon o'quvchi bilan o'qituvchi o'rtasida samarali muloqotni ta'minlaydi va individual rivojlanish dinamikasini kuzatishga yordam beradi.

Raqamli vositalardan foydalanish darslarni faqat o'quv xonasida emas, balki masofaviy shaklda ham samarali tashkil etish imkonini beradi. O'quvchilar onlayn platformalar orqali o'z ishlarini taqdim etadi, o'qituvchi esa real vaqt rejimida fikr-mulohazalar bildiradi. Shu yo'l bilan san'at ta'limi geografik yoki moddiy cheklovlarsiz amalga oshiriladi. Bu, o'z navbatida, san'at ta'limining inkluziv va ochiq bo'lishiga xizmat qiladi.

Raqamli rasm chizish dasturlari o'quvchilarda ijodiy tafakkur va muammoni hal etish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Masalan, o'quvchi bir kompozitsiyada rang kontrasti bilan tajriba o'tkazadi, boshqa holatda esa tekstura yoki nur effektlarini sinab ko'radi. Shu orqali u har bir badiiy qarorning estetik va texnik asosini anglaydi. Natijada o'quvchi nafaqat texnik jihatdan, balki g'oyaviy tomondan ham mustaqil fikrlaydigan shaxsga aylanadi.

O'quvchilarning yosh xususiyatlarini inobatga olgan holda darslarni bosqichma-bosqich tashkil etish muhimdir. 5-sinflarda o'quvchilarga raqamli vositalardan foydalanishning asosiy tamoyillari o'rgatiladi; 6-sinflarda rang va kompozitsiya ustida ishlash kuchaytiriladi; 7-sinflarda esa badiiy g'oyani mustaqil ifoda etish, shaxsiy uslubni shakllantirishga yo'naltiriladi. Bu tizim o'quvchilarning individual rivojlanish sur'atlarini qo'llab-quvvatlaydi. Shuningdek, raqamli san'at ta'limi madaniy meros va milliy qadriyatlarni o'rganishda ham samarali vositadir. O'quvchilar o'z milliy naqshlari, ornamentlari va ramzlarini raqamli formatda yaratish orqali ularni yangi

O'RTA OSIYODA IJTIMOIIY VA GUMANITAR TADQIQOTLAR-Jurnali

1-son. 3-qism. Noyabr-2025

badiiy shaklda ifoda etadi. Bu nafaqat estetik didni, balki madaniy o'zlikni anglashni ham chuqurlashtiradi.

Umuman olganda, raqamli rasm chizish dasturlari yordamida o'quvchilarning tasviriy ifodaga jalb etilishi san'at ta'limining yangi bosqichini ifodalaydi. Bu yondashuv o'quvchilarda texnologik savodxonlikni, vizual tafakkurni va ijodiy mustaqillikni rivojlantiradi. O'qituvchilar uchun esa bu darslarni samarali tashkil etish, har bir o'quvchining ijodiy rivojlanishini kuzatish va rag'batlantirish imkonini yaratadi. Shu tarzda, raqamli texnologiyalar san'at ta'limining innovatsion, interfaol va shaxsga yo'naltirilgan shaklini ta'minlaydi.

Raqamli rasm chizish dasturlari yordamida o'quvchilarni tasviriy ifodaga jalb etish zamonaviy san'at ta'limining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Ushbu yondashuv nafaqat o'quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantiradi, balki ularning texnologik savodxonligini, vizual tafakkurini va estetik didini ham shakllantiradi. Raqamli vositalardan foydalanish o'quvchilarga o'z fikrlarini erkin ifoda etish, rang va kompozitsiyani chuqur tahlil qilish, badiiy tajriba o'tkazish imkoniyatini yaratadi. Shuningdek, bu metod o'qituvchi uchun ham yangi metodik yechimlarni tatbiq etish, darslarni interfaol shaklda tashkil etish va har bir o'quvchining individual rivojlanishini kuzatish imkonini beradi.

5–7-sinflarda raqamli rasm chizish vositalarini bosqichma-bosqich o'rgatish orqali o'quvchilarning ijodiy tafakkuri, tasviriy ifoda ko'nikmalari va texnik mahorati uyg'un shakllanadi. Bu jarayon ularni nafaqat san'at faniga, balki hayotda zarur bo'lgan muhim kompetensiyalarga ham tayyorlaydi. Shu sababli, raqamli rasm chizish dasturlarini san'at ta'limiga joriy etish — kelajakda raqamli madaniyatni egallagan, badiiy tafakkuri rivojlangan avlodni tarbiyalashda muhim omil hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Шавди́ров С. А. Подготовка будущих учителей к исследовательской деятельности // Педагогическое образование и наука. – 2017. – №2. – С. 109–110.
2. Shavdirov S. A. Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons // Eastern European Scientific Journal. – 2017. – №1. – P. 131–134.
3. Shovdirov S. Analyzing the sources and consequences of atmospheric pollution: A case study of the Navoi region // E3S Web of Conferences. – EDP Sciences, 2024. – Vol. 587. – P. 02016.
4. Shavdirov S. Method of organization of classes in higher education institutions using flipped classroom technology // AIP Conference Proceedings. – AIP Publishing LLC, 2025. – Vol. 3268. – No. 1. – P. 070035.

**O'RTA OSIYODA IJTIMOIIY VA GUMANITAR
TADQIQOTLAR-Jurnali
1-son. 3-qism. Noyabr-2025**

5. Baymetov B. B., Shovdirov S. A. Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts // International Journal on Integrated Education. – 2023. – Vol. 4. – No. 3. – P. 60–66.
6. Ibraimov X., Shovdirov S. Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students // Science and Innovation. – 2023. – Vol. 2. – No. B10. – P. 192–198.
7. Duncum, P. (2014). Digital Visual Culture in Art Education: Teaching and Learning in the Age of New Media. *Art Education*, 67(1), 6–10.
8. Freedman, K. (2010). *Teaching Visual Culture: Curriculum, Aesthetics, and the Social Life of Art*. New York: Teachers College Press.
9. Hetland, L., Winner, E., Veenema, S., & Sheridan, K. M. (2013). *Studio Thinking 2: The Real Benefits of Visual Arts Education*. New York: Teachers College Press.
10. Eisner, E. W. (2002). *The Arts and the Creation of Mind*. Yale University Press.
11. Rolling, J. H. (2016). *Arts-Based Research Primer*. New York: Peter Lang.